

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การปลูกพืชเป็นพื้นฐานที่สำคัญทางการเกษตร เกษตรกรรู้จักการปลูกพืชมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งเดิมจะทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพกันในครัวเรือน ต่อมาได้มีการขยายพื้นที่เพราะปลูกเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นการทำเพื่อการค้าและก่อให้เกิดรายได้ตามมา ในปัจจุบันเราจะพบว่าการปลูกพืชจะมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการเพิ่มผลผลิตให้ได้มากที่สุด เพราะมีผลทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่การปลูกพืชโดยส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรมักจะประสบปัญหา เกี่ยวกับศัตรูพืช เช่น โรค แมลง และวัชพืชระบาดอยู่ตลอดอายุการปลูกพืช ทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย มีปริมาณลดลงและคุณภาพต่ำ ซึ่งจะมีผลกระทบทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลง¹

ในบรรดาศัตรูพืชที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่เกษตรกรนั้น วัชพืชจัดเป็นศัตรูพืชที่มีความสำคัญทำความเสียหายต่อการเกษตรร้ายแรงที่สุด นอกจากจะเป็นตัวแย่งปัจจัยที่สำคัญต่างๆ ที่ใช้ในการเจริญเติบโตของพืชอันได้แก่ แร่ธาตุอาหาร น้ำและแสงแดดแล้ว ยังอาจเป็นแหล่งหลบซ่อนอาศัยของโรคแมลง ตลอดจนศัตรูพืชชนิดอื่นๆ อีกด้วย ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการป้องกันและกำจัดวัชพืชในแปลงปลูก โดยวิธีป้องกันและกำจัดวัชพืชนั้นมีการปฏิบัติได้หลายวิธี เช่น การควบคุมโดยวิธีทางกายภาพ (physical method) ซึ่งจัดว่าเป็นการกำจัดวัชพืชแบบดั้งเดิม และมีการปฏิบัติกันมาช้านาน แต่วิธีนี้มีข้อจำกัดหลายอย่าง คือ ได้ผลน้อย ไม่คุ้มทุน และไม่ทันต่อเวลาที่มีจำกัด ทำให้เกษตรกรหันมาใช้วิธีการป้องกันและกำจัดโดยการ ใช้สารเคมี (chemical method) ซึ่งเป็นวิธีที่มีความทันสมัยและได้รับความนิยมจากเกษตรกร รวมทั้งผู้ที่ต้องการควบคุมวัชพืชในสภาพอื่นๆ ด้วย² การป้องกัน กำจัดวัชพืชโดยการใช้สารเคมีนั้น กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก เนื่องจากมีข้อดีหลายอย่างเช่น มีความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดแรงงาน และ ค่าใช้จ่าย รวมทั้งสามารถควบคุมวัชพืชได้เป็นระยะเวลาานาน หาซื้อได้ง่าย มีทั่วไป

¹ สมคิด คำพวง. ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูสตรอเบอร์รี่ของเกษตรกร ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2542. หน้า1.

² พรชัย เหลืองอาพรพงศ์. สารกำจัดวัชพืช. ภาควิชาพืชไร่ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2531.

ในท้องถิ่น ใช้แล้วเห็นผลทันทีซึ่งส่งผลให้ความต้องการใช้สารเคมีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นได้จากสถิติการนำเข้าสารกำจัดวัชพืช จากต่างประเทศในปี 2541 มีจำนวน 15,108 ตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 27,639 ตัน ในปี 2542⁴

อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน เป็นอำเภอหนึ่งที่มีพื้นที่ทางการเกษตรมาก และเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรถึง 62,210 ไร่⁵ และมีการปลูกมากที่สุดในพื้นที่ลำพูน⁶ พืชสำคัญที่ปลูกได้แก่ ลำไย มะม่วง กระเทียม หอมแดง กะหล่ำปลี คะน้า ฯลฯ⁷ โดยเฉพาะลำไยเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นสินค้าเกษตรที่มีการส่งออกไปยังต่างประเทศซึ่งจะเห็นได้จากตัวเลขในปี 2543 มีปริมาณการส่งออกสูงถึง 98,950 ตัน โดยมีมูลค่าการส่งออก 2,041,404 พันล้านบาท⁸ เกษตรกรจึงมีการผลิตลำไยเพื่อการส่งออกตลอดทั้งปี นอกจากนี้ เกษตรกรยังมีการปลูกหอมแดง เป็นพืชหมุนเวียนตลอดทั้งปีเช่นเดียวกัน ซึ่งพืชเหล่านี้จะต้องมีการใช้สารกำจัดวัชพืชอยู่เป็นประจำ และบ่อยขึ้นตามจำนวนครั้งของการปลูกพืช อีกทั้งเกษตรกรยังได้รับข้อมูลข่าวสารรวดเร็ว ทำให้มีการพัฒนาการใช้สารกำจัดวัชพืชกันอย่างกว้างขวาง และส่งผลต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการเคมีเกษตรซึ่งจำหน่ายสารกำจัดวัชพืช มีจำนวนเพิ่มขึ้นตาม โดยในปี 2545 จำนวนร้านค้าที่ประกอบธุรกิจเคมีเกษตรที่จดทะเบียนพาณิชย์มีทั้งหมด 15 ร้าน⁹ และร้านค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนพาณิชย์จากการสำรวจ ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2545 โดยผู้ศึกษาพบว่า มีจำนวนร้านค้าทั้งสิ้น 26 ร้าน เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าจำนวนร้านค้าภายในอำเภอบ้านโฮ่งมีมากถึง 41 ร้าน ซึ่งส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการตลาดที่ค่อนข้างสูงในธุรกิจดังกล่าว

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านใด ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสารกำจัดวัชพืชของเกษตรกร ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการเคมีเกษตร ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคต่อไป

³ ปรีชา พุทธิปริชาพงศ์ บุญส่ง บุตังคบดี และ พัฒนพันธ์ สังขตะวรรณ. สถิติสารกำจัดศัตรูพืชปี 2530. ฝ่ายวัตถุพิษ. กองควบคุมวัชพืชและวัสดุการเกษตรกรมวิชาการเกษตร. 2530.

⁴ กองควบคุมวัชพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร. 2543.

⁵ สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน. 2544.

⁶ จากการสัมภาษณ์ คุณอาทร วงษ์สง่า นักวิชาการเกษตร วันที่ 5 กรกฎาคม 2545.

⁷ สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน. 2544.

⁸ สำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่. 2544.

⁹ สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโฮ่ง. 2544.

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสารกำจัดวัชพืชของเกษตรกรในอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสารกำจัดวัชพืชของเกษตรกรในเขตอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจสารกำจัดวัชพืช ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร
3. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในธุรกิจสารกำจัดวัชพืช ในการประกอบการตัดสินใจลงทุนต่อไป

นิยามศัพท์

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง ปัจจัยที่ใช้เพื่อสนองความต้องการของเกษตรกร ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ คุณภาพของสารกำจัดวัชพืช ยี่ห้อสารกำจัดวัชพืช รูปแบบและขนาดของบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น
2. ปัจจัยด้านราคา ได้แก่ ราคาถูกกว่ายี่ห้ออื่น ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ การให้ส่วนลด การผ่อนชำระและการให้สินเชื่อ เป็นต้น
3. ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย ได้แก่ หาซื้อสะดวก จอครบสะดวก มีหลายยี่ห้อให้เลือก มีสินค้าเมื่อต้องการ การจัดวางสินค้าเป็นระเบียบ หาได้ง่าย เป็นต้น
4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ พนักงานขายบริการดี สุภาพ การโฆษณา การลดแลกแจกแถม การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

การตัดสินใจซื้อ หมายถึง การเลือกที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะจากบรรดาทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ซึ่งในการศึกษานี้จะครอบคลุมถึงการที่เกษตรกรใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดช่วยในการตัดสินใจซื้อสารกำจัดวัชพืช

สารกำจัดวัชพืช หมายถึง สารใดๆ ที่ถูกผลิตขึ้นโดยกรรมวิธีทางเคมี หรือ วิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการกำจัดวัชพืช

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ผลิตพืชผลทางการเกษตรเป็นหลักในอำเภอ
บ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ได้แก่ การปลูกพืชไร่ พืชสวน พืชผัก ผลไม้ พืชเศรษฐกิจต่างๆ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University